

“El PNB no relleva Ibarretxe per por que es trenque el partit”

Per què us ha decebut tant José Luis Rodríguez Zapatero?

—Vaig votar el PSOE amb il·lusió, el 2004, però les expectatives que va crear en tot un seguit d'aspectes han acabat esvaint-se. En uns altres, no: ha estat molt més agosarat que no la tímida esquerra italiana, manté una relació fluïda amb el PNB en un moment en què la consulta d'Ibarretxe podria haver menat a un enfrontament radical —en aquest sentit, ha deixat que actuara el poder judicial—, com també va saber pactar l'Estatut català amb Artur Mas. El balanç negatiu es resumeix en la seua insuportable lleugeresa: és un polític d'escassa profunditat i molt adherit al curt termini, com Rajoy, amb ben poca capacitat d'entendre les conseqüències de segons quines mesures. ETA ens va salvar, no acceptant l'oferta del govern sobre Navarra! Anàvem directes cap a una gran cerimònia que conduïa a l'autodeterminació: “Ens hem reconciliat, els bascos tindran dret a decidir, crearem òrgans de relació amb Navarra, reconeixem l'àmbit de decisió basc...”, venia a dir aquell pacte frustrat que només menava a un lloc ben concret. Ara hi ha l'episodi de la crisi... La sort de Zapatero és que hi ha el PP, que sempre s'equivoca. El PP és com aquell davanter centre del Barça, Patrick Kluivert, que se situava molt bé però que no marcava mai gols.

—**Concreteu una mica més.**

—Zapatero s'ha trobat obligat a pressionar els seus mitjans: no sols Prisa, sinó ara també Mediapro... No tenim la situació d'Itàlia, òbviament, però tot es mesura d'acord amb la lleialtat al president. Ja ho diu el seu cercle: “La SER es magnífica, Cuatro està bé i *El País* és un desastre.” Ho pateix jo mateix: era un tertulià lliure i independent de Cuatro, i n'he eixit disparat. El cas De Juana Chaos ho resumeix perfectament: manipulació, manipulació i manipulació. Aznar ja va pressionar de manera tremenda els mitjans; només cal recordar el

PRETAS I CAMPS

Antonio Elorza és catedràtic de ciència política de la Universitat Complutense de Madrid. Fundador d'Euskadiko Ezkerra i d'Esquerra Unida, va votar Zapatero el 2004 i la Unión, Progreso y Democracia de Rosa Díez, enguany. En aquesta conversa repassa l'actualitat política a l'estat espanyol.

setge a Prisa o què fa Esperanza Aguirre a Telemadrid, però això no justifica que un govern que es proclama d'esquerra democràtica anorree el pluralisme. Ho va dir Alfonso Guerra: “Qui es mou, no ix a la foto”, com ha passat a Rosa Díez.

—**Zapatero improvisa tant com es comenta, o ho té tot ben planificat?**

—Improvisa molt, però, com digué Suso de Toro, és com un bulldog: no és un gos gaire intel·ligent, però és molt decidit. Quan mossega, no deixa anar la presa ni que li tallen el cap. Encara sort que té capacitat de maniobra i no li passa com a Rajoy, que va arrossegar la seua errada fins que les eleccions l'han fet despertar i l'han dut al centre. Quan

Zapatero veu que s'estampa, maniobra, com va succeir amb l'Estatut català. Al principi anava cap endavant amb inseguretat però amb determinació: “Ens en sortirem, ens en sortirem...”, amb Maragall en mans d'Esquerra, fins i tot eludint informes contraris del Consell d'Estat. En veure que Maragall s'estavellava, va canviar d'actitud; és estrictament maquiavèl·lic. “M'has dut fins ací, tu? Doncs ara veuràs: aprovaré l'Estatut amb Artur Mas i sense donar-li després el poder.”

—**Us sembla assumible la versió final de l'Estatut, ara al Constitucional?**

—D'assumible, ho és, però funcionarà amb conflictes permanents. El problema

de la bilateralitat és que el federalisme no pot funcionar com al segle XIX: la descentralització pot ser molt positiva, però sempre que s'articule bé. L'Estatut català parla de bilateralitat en qüestions fonamentals i, com es veu, per exemple, en el finançament o la política hídrica, crea problemes insolubles.

—**Aleshores era exagerat de parlar de balcanització?**

—Sí, ho era. Ni som a l'ex-Iugoslàvia ni en guerra civil. Ara bé, si no arriba a ploure al maig... Cada comunitat s'aferava al seu riu. El problema, hi insistesc, no és la descentralització, sinó que cal crear mecanismes que actuen com a òrgan de decisió, ja siga un govern, ja siga un Senat que actue de cambra territorial. Si no, correm el risc que a Catalunya passe com a Euskadi. El president Montilla ja parla de “desafecció amb Espanya”, una expressió sinistra però força realista. El sentiment d'alteritat envers l'estat espanyol sempre ha estat fort, però ara s'ha accentuat.

—**Siga com siga, els socialistes catalans obtenen el doble de vots amb Zapatero que no amb Montilla.**

—És clar! Hi ha una reserva de vot *xarnego*, com també hi ha una gran quantitat de catalans que parlen espanyol, tot i els esforços per a arraconar aquesta llengua. Pot passar com succeí amb l'estat de les autonomies, que els possibles elements disfuncionals quedaven sufocats pel benestar col·lectiu... De moment Catalunya està molt quieteta perquè espera la resolució del Constitucional, però veurem què passa. El meu ideal és una Catalunya que tinga com a primera llengua el català, no hi tinc res contra, però igualment dic que no es pot multar ningú perquè no retola els cartells en català. S'ha generat una dinàmica de disjunció, i és això, que em preocupa. Catalunya sempre ha estat molt diferent de la resta d'Espanya: ha participat en el sistema d'interessos, però de la mateixa manera mai no s'ha integrat del tot en el sistema polític. Em preocupa molt la disjuntiva catalanisme-espanyolisme.

—**Hi ha un andalús a la presidència, cosa impensable no fa gaire.**

—Sí, però els catalans de soca-rel no li perdonen el seu mal accent en català.

—**Us agrada, Montilla?**

—M'agrada que siga un polític discret.

—**El veieu capaç de fer una passa més enllà en la relació amb Espanya?**

—El problema és que Zapatero no té cap idea d'Espanya ni de l'estat espanyol, només té idea del seu poder. El document que acordà el PSOE a Santillana del Mar era una gran base per a elaborar una Espanya plural, però després ha fet allò que li ha semblat. Li costà molt d'evitar la catàstrofe que hauria estat l'entrada d'Aralar al govern navarrès!

—**Parlant de la qüestió basca, heu estat molt crític amb l'acció del president del PSE-PSOE, Jesús Eguiguren, durant el procés de pau. L'arreglo que ell proposava no era una de les poques vies per a resoldre el conflicte?**

—Els *arreglos* són nyaps. L'*arreglo* de què parleu és una hegemonia nacionalista. Només ens faltava això.

—**Al País Basc hi ha un sector de població obertament independentista.**

—Fa anys que no superen el 30%, i el PNB no relleva Ibarretxe per por que es trenque el partit. A Ibarretxe, o li fas cas, o et trenca el partit. Avui, mentalment, Ibarretxe és EA i no PNB.

—**Aquest PSE tampoc no té res a veure amb el de Nicolás Redondo.**

—Aquella solució també era frontista. Recorde la imatge de Fernando Savater aixecant les mans de Jaime Mayor Oreja i de Redondo Terreros... En aquella ocasió [2001] vaig fer costat al PSOE i vaig anar a actes conjunts amb el PP: el *lehendakari* hauria estat Mayor Oreja, una cosa molt dura. És una gran persona, però profundament espanyolista... És l'altra cara de la moneda. Aleshores hau-

—Perquè són molt rucs i no van adonar-se que, amb una mica de moderació, feien una passa clau: crear òrgans supraconstitucionals, aconstitucionals i anticonstitucionals. A Navarra, l'acord posava contra les cordes UPN i els socialistes. Jo ja veia la cerimònia del pacte al Kursaal, un xou per la pau, tots abraçant-se i Bernardo Atxaga parlant en el seu èuscar meravellós. Zapatero ja es veia enfilat al cavall blanc de la pau.

—**Patxi López serà el més votat, a la primavera vinent?**

—Ho té a l'abast.

—**I governarà?**

—El PSOE vol governar amb el PNB.

—**Sense tenir la presidència?**

—No es repetirà l'episodi del 1986.

—**I si el PNB guanya de poc, els socialistes pactaran amb ells?**

—El problema és Ibarretxe, que només actua en una direcció. És el típic *kaixero* basc, o pitjor, perquè és un *kaixero* inventat. Si el PSE guanya de forma còmoda, el PNB no voldrà perdre la presència a l'estat basc, i Ibarretxe haurà de dimitir, encapçalar una partida carlina o unir-se a Josu Ternera. Dit això, la construcció nacional basca em sembla molt bé.

—**I com és que heu acabat fent costat a UPyD, amb tot el que significa?**

—Al març, quan vaig mostrar la meua simpatia cap a ells, encara no significava res. La qüestió és què farà ara, UPyD

—**I què farà?**

—El partit és massa xicotet, molt centrat en la figura de Rosa Díez; hi ha

“Si el PSE guanya de forma còmoda, Ibarretxe haurà de dimitir, encapçalar una partida carlina o unir-se a Josu Ternera”

ria calgut una entesa a la israeliana: dos anys d'un govern i dos més d'un altre. Aquelles eleccions van perdre's al marge esquerre; molts socialistes van negar-se a votar indirectament PP. L'altra solució, però, és entrar en el joc del nacionalisme i, una vegada ho has fet, ja no te'n pots escapar. Si admets l'àmbit basc de decisió i el dret d'autodeterminació, fas com el PNB. Pots ser més moderat en coses com ara l'èuscar, però...

—**I per què l'esquerra abertzale no va acceptar la proposta d'Eguiguren, si era tan agosarada?**

Savater, que és un gran cervell però que políticament no és gaire rendible... Al primer congrés han de discutir diverses qüestions. Jo mantinc dues diferències amb ells: la meua concepció d'Espanya és molt plural, no uniforme; i pense que s'han de situar al centre-esquerra, davant la buidor del PSOE i la desorientació d'IU. La dreta d'aquest país viu massa ancorada al passat.

—**Ex-votants i mitjans molt afins al PP donen suport a Rosa Díez...**

—Aquest és el gran repte d'UPyD, superar aquesta situació.

PRATS. I CAMPS

—A les europees, el creixement d'UPyD pot provenir de la dreta.

—I del PSOE.

—Sí, però també de la dreta que no accepta el centrisme de Rajoy.

—Aquesta és una estratègia d'*El Mundo* i de la COPE per a liquidar-lo. Ahir vaig anar a una tertúlia de Telemadrid, i jo era l'únic que defensava Rajoy! No pots evitar que et vote gent de dreta, però sí que pots marcar una línia clara cap a la construcció d'un federalisme. L'exemple, ja ho dic, és el document de Santillana del PSOE.

—Vau advertir que hi havia un setge mediàtic a UPyD, però no sols tenien publicitat a mitjans conservadors. *El País*, en campanya, també incloïa una columna diària d'Álvaro Pombo...

—I tant que hi havia setge a UPyD!

—Pedro J. Ramírez, director d'*El Mundo*, demanà el vot a Rosa Díez.

—Hi ha amors que maten.

—Vau votar un partit que avalava Ramírez. No vau sentir-vos estrany?

—No. Ara bé, si *El Mundo* es converteix en l'òrgan d'expressió de Rosa Díez, la votarà la seua àvia; jo, no.

—Ho ha estat i ho és, senyor Elorza.

—Sí, i també *Abc*, però de l'altre costat el tancament ha estat total. Total.

—Calia el *Manifiesto por la lengua común* impulsat per UPyD i amb el suport incondicional d'*El Mundo*?

—Potser és un xic excessiu en aspectes com ara que les relacions internacionals seran en la llengua de l'estat —no em sembla malament que es parli català als òrgans europeus—, però el *Manifiesto* parteix de la visió errònia que transmeten alguns partits. El català està normalitzat; a la universitat es parla català de forma gairebé exclusiva. Pateix la competència d'una llengua que té molts milions de parlants i que té l'estat al seu darrere? Doncs sí, però és que Catalunya s'ha acostumat a coses rares com ara parlar en català i llegir premsa en castellà. La batalla per la tercera hora de castellà, les normes de retolació, l'atenció en català... El català està normalitzat, no corre risc.

—A Barcelona o a València, enteneu els cartells en català?

—Mare de Déu! I tant que sí! El meu poeta predilecte és Salvador Espriu!

—*El Mundo* no entén els cartells.

—Aquesta és una altra cosa. Una cosa és l'espanyolisme del PP, i una altra de ben diferent és que alguns critiquem la subalternitat del castellà. A les zones on es parla majoritàriament castellà, i sempre que es garanteix l'ensenyament del català, no hi hauria d'haver cap problema d'impartir les classes en castellà. Que el català progresse a Boston no significa que siga relegat a Catalunya. És absurd, perquè ja hi havia un equilibri.

—Rajoy té futur? Arribarà al 2012?

—Desconec què passa al PP. M'agrada la primera legislatura d'Aznar, arribà a ser un partit de centre... Però ara, a Telemadrid, em sent com a una gàbia de...

—El PP confon Madrid i l'estat?

—El PP manté el residu franquista, i ho veiem en iniciatives com la del jutge Garzón d'obrir les fosses. Per què us associeu a un criminal? Quin gust més estrany! El PP té una concepció rànica d'Espanya, és un nacionalisme espès.

—Controlarà Aguirre el partit?

—Ha jugat malament les cartes. Hauria d'haver esperat que Rajoy s'estavellara.

—I n'hi havia per a trencar relacions amb UPN?

—[Silenci.] És que són de dreta!

Victor Maceda